

- FRENK -
HERBERT

KAPITOL
DINA

ŠESTI DEO SERIJALA DINA

S engleskog preveli

Mia Kefer

Vuk Perišić

**Čarobna
knjiga**

Oni koji žele da ponove prošlost moraju da kontrolišu podučavanje istorije.

Benegeseritski zaključak

Kad je rođena beba-gola iz prvog benegeseritskog akslotl-rezervoara, vrhovna majka Darvi Odreida priredila je malu svečanost u svojoj trpezariji na vrhu Centrale. Tek što je svanulo, tako da su ostale dve članice njenog saveta – Tamalejn i Belonda – primile taj poziv s mrzovoljom uprkos činjenici da je Odreida svom ličnom kuvaru naložila da im posluži doručak.

„Nema svaka žena priliku da prisustvuje rođenju vlastitog oca“, našalila se Odreida kad su joj dve gošće prigovorile kako su prezauzete da bi sebi mogle dopustiti da 'traće vreme na koještarije'.

Samo je vremešna Tamalejn ispoljila pritajeno zadovoljstvo.

Belondine mesnate crte lica ostale su bezizražajne, što je često izgledalo kao mrgođenje.

Odreida se pitala da li je bilo moguće da Bel nije prevazišla odbojnost prema delimičnoj raskoši kojom je vrhovna majka bila okružena. Odreidine odaje bile su očigledan pokazatelj njenog položaja, ali ta razlika je pre ukazivala na njene dužnosti no na bilo kakvu nadređenost u odnosu na ostale sestre. Omanja trpezarija omogućavala joj je da se savetuje sa saradnicama tokom obeda.

Belonda se osvrkala tamo-amo, očito jedva čekajući da ode odatle. Mnogo je bezuspešnog napora bilo uloženo da se probije Belondina hladna, nepristupačna školjka.

„Čudan je osećaj držati tu bebu u naručju i pomisliti: *Ovo je moj otac*“, reče Odreida.

„Čula sam te još maločas“, prozbori Belonda iz dubine stomaka; glas joj je bio bezmalo bariton i tutnjao je kao da joj svaka reč izaziva lošu probavu.

Shvatala je, ipak, Odreidin suv humor. Stari bašar Majls Teg odista je bio otac vrhovne majke. Lično je Odreida prikupila ćelije (zaparavši mu kožu noktima) da bi uzgojila ovog novog golu, u sklopu dugoročnog „plana mogućnosti“ za slučaj da im ikad pođe za rukom da izrade duplikat tlejških rezervoara. No Belonda bi radije pristala da bude prognana iz reda benegeseritkinja nego da se saglasi sa Odreidinim stavom o opremi od životnog značaja za sestrinstvo.

„Smatram da je u ovim vremenima ovo ponašanje lakomisleno“, reče Belonda. „One ludače nas progone s namerom da nas unište, a tebi je do proslava.“

Uz izvestan napor, Odreida zadrža blag glas. „Ukoliko nas uvažene matere zateknu nespremne, možda će to biti zbog toga što nismo uspele da održimo moral.“

Belondin netremičan pogled pravo u Odreidine oči nosio je ogorčenu optužbu: *Te užasne žene već su uništile šesnaest naših planeta!*

Odreida je znala da je pogrešno razmišljati o tim planetama kao o posedu benegeseritkinja. Labavo organizovana konfederacija planetarnih vlada posle gladnih godina i Raštrkavanja u velikoj je meri zavisila od sestrinstva za osnovne usluge i pouzdan komunikacioni sistem, koje je ono obezbeđivalo; međutim, i dalje su postojale stare frakcije – Kompanija CHOAM, Svemirski esnaf, tlejšksui, preostala uporišta sveštenstva Podeljenog boga, čak i pomoćne trupe i šizmatičke skupine ribogovornica. Podeljeni bog je zaveštao čovečanstvu podeljeno carstvo čije frakcije odjednom više nisu bile bitne usled silovitih naleta uvaženih matera prispelih iz Raštrkavanja. Red benegeseritkinja, koji se pridržavao najvećeg dela svojih starih nazora, bio je prirodna glavna meta napada.

Belondine misli nikad se nisu udaljavale od pretnje koju su predstavljale uvažene matere. Bila je to slabost koju je Odreida uviđala. Odreida se s vremena na vreme dvoumila da li da zameni Belondu; no sada su i među benegeseritkinjama postojale frakcije, a niko nije mogao da porekne da je Bel vrhunski organizator. Arhiva nikad nije bolje funkcionisala nego otkako je bila pod njenim rukovodstvom.

Kao što je to često činila, Belonda je i sada bez reči uspevala da usmeri pažnju vrhovne majke na lovce koje su ih progonili s divljačkom istrajnošću. To je Odreidi kvarilo raspoloženje spokojnog uspeha koje je priželjkivala ovog jutra.

Nagnala je sebe da razmišlja o novom goli. *Teg!* Ako bude moguće uspostaviti njegova izvorna sećanja, sestrinstvo će ponovo imati najboljeg bašara koji im je ikada služio. Bašara-mentata! Vojnog genija čije su sposobnosti bile mitske još tokom Starog carstva .

Ali da li će čak i Teg biti od koristi protiv tih žena koje su se vraćale iz Raštrkavanja?

Bogova mu, kakvi god da postoje, uvažene matere nas ne smeju pronaći! Ne još!

Teg je predstavljao previše uznemirujućih nepoznanica i mogućnosti. Vreme pre njegove smrti, tokom uništenja Dine, bilo je obavijeno velom tajne. *Učinio je na Gamuu nešto što je podstaklo neobuzdan bes uvaženih matera. Njegovo samoubilačko uporište na Dini nije moglo samo po sebi da izazove takav divljački odgovor.* Glasine su kolale, delići iz vremena njegovog života na Gamuu. *Mogao je da se kreće brzinom neuhvatljivom za ljudsko oko!* Da li je to stvarno uradio? Još jedan izdanak nekontrolisanih moći atreidskih gena? Mutacija? Ili samo još jedan deo mita o Tegu? Sestrinstvo je moralo to da sazna u najkraćem mogućem roku.

Jedna akolitkinja donela je tri doručka, a sestre su žurno obedovale, kao da se ovaj prekid morao okončati što pre, jer je svaki gubitak vremena bio opasan.

Čak i nakon što su je napustile, Odreida je još neko vreme bila pod šokom izazvanim Belondinim neizgovorenim strahovima.

I mojim.

Ona ustade i ode do širokog prozora koji je gledao preko nižih krovova na deo kruga voćnjaka i pašnjaka oko Centrale. Bilo je kasno proleće i voće je već počelo da se nazire na granama. *Ponovno rođenje. Danas je rođen novi Teg!* Tu misao nije pratilo ushićenje. Obično bi je pogled s prozora okrepio, ali jutros to nije bio slučaj.

Koje su moje stvarne snage? Kojim činjenicama raspolazem?

Sredstva kojima je vrhovna majka raspolagala bila su znatna: duboka odanost svih koji su joj služili, vojne snage pod komandom bašara koga je Teg obučio (u tom času daleko odavde, sa značajnim delom vojske koja je štitila školsku planetu Lampadas), zanatlije i tehničari, špijuni i agenti širom Starog carstva, bezbrojni radnici koji su očekivali da ih sestrinstvo zaštiti od uvaženih matera i sve časne majke sa svojim *drugim sećanjima*, koja su sezala do praskozorja života.

Odreida je bez lažnog ponosa znala da predstavlja vrhunac svega što je najjače kod jedne časne majke. Ukoliko joj njena vlastita sećanja nisu obezbeđivala potrebne podatke, imala je oko sebe druge koji su mogli da ispune praznine. Raspolagala je, takođe, mašinama koje su skladištile podatke, premda je prihvatala svoje urođeno nepoverenje prema njima.

Odreida se zatekla u iskušenju da se upusti u prekopavanje po tim drugim životima koje je nosila u svom sekundarnom pamćenju – tim podzemnim slojevima svesti. Možda je mogla da u iskustvima *drugih* otkrije sjajna rešenja za teškoće koje su ih snašle. Opasno! Moglo se dogoditi da satima ostaneš izgubljena, opčinjena mnoštvom ljudskih varijacija. Bilo je bolje ostaviti *druga sećanja* u njihovom uravnoteženom stanju, dostupna po želji ili nametnuta kad se javi potreba za njima. Svest je bila njen oslonac i njena kontrola nad vlastitim identitetom.

Neobična mentatska metafora Dankana Ajdaha joj je pomagala.

Samosvest: suočavanje sa ogledalima koja promiču univerzumom, prikupljajući usput nove slike – beskrajno refleksivne. Beskonačno

viđeno kao konačno, poput svesnosti koja nosi nagoveštene deliće beskonačnog.

Nikad nije čula reči koje su bile bliže njenoj neizrecivoj svesnosti. *Specijalizovana složenost*, kako ju je Ajdaho nazvao. „Mi sakupljamo, sklapamo i odražavamo naše sisteme reda.“

A od kakve nam to pomoći može biti protiv tih žena koje ne znaju reda i koje nas progone? Kojoj grani evolucije one pripadaju? Da li je evolucija samo drugo ime za Boga?

Njene sestre bi se podrugljivo nasmejale takvoj zaludnoj spekulaciji.

Pa ipak, možda se u *drugim sećanjima* krio odgovor.

Ah, kako je ta zamisao zavodljiva!

Koliko je samo očajnički žudela da projektuje svoje iznureno biće među identitete iz prošlosti i oseti draži življenja u tim vremenima. Iznenadan osećaj opasnosti od ovog iskušenja ju je prestravio. Osetila je kako joj se *druga sećanja* okupljaju na rubu svesti. „Bilo je ovako!“ „Ne, pre je bilo ovako!“ Kako su bila gramziva! Morala si da se odlučiš i odabereš, oprezno oživljavajući prošlost. Nije li upravo to bila svrha svesti, sama suština bivstvovanja?

Odabрати iz prošlosti i suočiti se sa sadašnjošću: spoznati posledice.

Tako su benegeseritkinje gledale na istoriju dok su reči drevnog Santajane odzvanjale njihovim životima: „Oni koji ne mogu da zapamte prošlost osuđeni su da je ponavljaju.“

I same zgrade Centrale, najmoćnije od svih benegeseritskih ustanova, odražavale su ovaj stav kud god bi Odreida skrenula pogled. Praktična forma bila je vladajuća stilska ideja. Malo čemu je, u bilo kom radnom centru benegeseritkinja, dozvoljeno da izgubi funkciju i sačuva se iz nostalgичnih pobuda. Sestrinstvu nisu bili potrebni arheolozi. Časne majke su otelovljavale istoriju.

Polako (mnogo sporije no obično), pogled s njenog visokog prozora donese joj mir. Sve što su joj oči videle pripadalo je redu benegeseritkinja .

Ali uvažene matere su mogle u trenutku da okončaju taj red. Položaj sestrinstva bio je daleko gori od onog koji su trpele pod

Tiraninom. Mnoge odluke koje je morala da donosi bile su joj gnusne. Čak joj je i radna soba bila manje po volji zbog dela koja su tu počinjena.

Otpisati benegeseritsku tvrđavu na Palmi?

Taj predlog nalazio se u Belondinom jutrošnjem izveštaju, koji ju je čekao na radnom stolu. Odreida stavi potvrdnu oznaku na njega. „Da.“

Otpisati je zbog toga što je napad uvaženih matera neminovan, a mi nismo u stanju da je odbranimo niti da evakuišemo ljudstvo.

Hiljadu sto časnih majki i suđaje znaju koliko će akolitkinja, kandidatkinja i ostalih platiti životom ili nečim još gorim zbog te jedne reči. Da se i ne spominju svi oni „obični životi“ koji obitavaju u senci benegeseritkinja.

Teret ovakvih odluka izazvao je novu vrstu zamora kod Odreide. Da li je to bio zamor duše? Da li je uopšte postojalo nešto poput duše? Osećala je dubok umor tamo gde svest nije mogla da prodre. Zamor, zamor, zamor.

Čak se i kod Belonde zapažala napetost, a Bel je uživala u nasilju. Činilo se da je samo Tamalejn iznad toga, ali Odreida se nije dala zavarati. Tam je zašla u doba superiornog posmatranja stvarnosti, koje je čekalo sve sestre pod uslovom da prežive toliko dugo. U tom stanju ništa više nije imalo značaja, osim posmatranja i prosuđivanja. O tome se nije govorilo, izuzev u kratkim izrazima naboranih lica. Tamalejn je u poslednje vreme jedva govorila, njene opaske su bile toliko škrte da su delovale gotovo apsurdno.

„Kupi još ne-brodova.“

„Izvesti Šijanu.“

„Pogledaj ponovo zapise o Ajdahu.“

„Pitaj Murbelu.“

Ponekad su iz nje dopirali samo nemušti glasovi, kao da je smatrala da i same reči mogu da je odaju.

A lovci su stalno tumarali naokolo, češljajući svemir u potrazi za i najmanjim znakom koji bi im omogućio da otkriju položaj Kapitola.

U svojim najintimnijim mislima Odreida je zamišljala ne-brodove uvažениh matera kao piratske brodove na beskrajnom moru između zvezda. Na njima se nisu vijorile crne zastave s lobanjom i ukrštenim kostima, ali zastava je ipak bila prisutna. U njima nije bilo ničег romantičnog. *Ubij i opljačkaj! Gomilaj svoje blago u krvi drugih. Crpi tu energiju i gradi ubitačne ne-brodove na putevima podmazanim krvlju.*

A nisu shvatale da će se i same udaviti u tom istom crvenom podmazivanju ako nastave tim putem.

Mora da u tom Raštrkavanju, odakle potiču uvažene matere, prebivaju ljudi neobuzdane, nasilničke prirode, ljudi koji svoj život u celini posvećuju jednoj jedinjoj ideji: zdrobi druge!

Opasna je bila vasseljena u kojoj je takvim idejama bilo dopušteno da slobodno kruže unaokolo. Valjane civilizacije vode računa da takve ideje ne dobiju snagu, da čak ne dobiju priliku da se rode. Kad se to ipak, slučajno ili spletom okolnosti, dogodi, moraju se hitno preusmeriti, jer teže da okupljaju mase.

Odreida se čudila što uvažene matere to ne shvataju, ili ukoliko shvataju, što tome ne pridaju značaj.

„Histerije u punom naponu“, nazvala ih je Tamalejn.

„Ksenofobija“, Belonda se usprotivila, uvek spremna da ispravi druge kao da joj je nadzor nad arhivom pružao bolji uvid u stvarnost.

Obe su bile u pravu, pomisli Odreida. Uvažene matere se jesu ponašale histerično. Svi *tuđini* bili su neprijatelji. Jedini ljudi u koje su izgleda imale poverenja bili su muškarci koje su porobile putem seksa, ali čak i oni samo do određenog stepena. Prema Murbelinom svedočenju (*naša jedina zarobljena uvažena matera*), konstanto su ih nadraživale da bi se videlo da li je stega nad njima dovoljno čvrsta.

„Umeju ponekad da iz čistog hira uklone nekoga čisto za primer drugima.“ Bile su to Murbeline reči – i iziskivale su pitanje: *Da li to one od nas žele da načine takav primer? „Vidite? Ovo se dešava onima koji se usude da nam se suprotstave.“*

Murbela je jednom prilikom rekla: „Izazvale ste ih. Tako izazvane, neće odustati dok vas ne unište.“

Zdrobiti tuđine!

Neverovatna direktnost. *To im je slabost, ako dobro odigramo*, pomisli Odreida.

Apsurdno ekstremna ksenofobija?

Sasvim moguće.

Odreida lupi pesnicom o svoj radni sto, svesna da će sestre koje su neprekidno motrile na ponašanje vrhovne majke videti i zabeležiti taj čin. Potom je za večno prisutne kam-oči i dežurne sestre iza njih glasno izjavila:

„Nećemo sedeti skrštenih ruku i čekati u defanzivnim enklavama! Postale smo debele kao Belonda (neka se duri zbog ovoga), mislimo da smo stvorile nedodirljivo društvo i strukture za sva vremena.“

Odreida pređe pogledom po dobro znanoj prostoriji.

„Ovo mesto je jedna od naših slabosti!“

Sela je zatim za radni sto razmišljajući (od svih stvari) o arhitekturi i planiranju zajednice. Pa, bilo je to pravo vrhovne majke!

Zajednice sestrinstva retko su nastajale nasumice. Čak i kad su preuzimale postojeće strukture (kao što je bio slučaj sa starom harkonenskom tvrđavom na Gamuu), imale su planove za rekonstrukciju. Želele su pneumocevi za dostavljanje manjih pošiljki i poruka. Svetlosne linije i projektore tvrdih rendgenskih zraka da bi prenosile šifrovane reči. Smatrale su sebe vrhunskim majstorima za zaštitu komunikacija. Akolitkinje i časne majke kurirke (spremne radije da umru no da izdaju svoje pretpostavljene) nosile su važnije poruke.

Mogla je da ih zamisli, van ovog prozora i van ove planete – svoje mreže, nenadmašno organizovane i s vrhunskim ljudstvom, svaka časna majka bila je produžetak ostalih. Kad je u pitanju bio opstanak sestrinstva, postojalo je jezgro nesalomive odanosti. Neke od sestara bi se pokobile, neke drastično (poput gospe Džesike, Tiraninove babe), ali uvek bi se vratile na pravi put. Najveći broj potresa bio je kratkog veka.

A sve je to bio benegeseritski obrazac. Slabost.

Odreida je priznala sebi duboku saglasnost s Belondinim strahovima. *Al' nek sam prokleta ako dozvolim da to potisne sve radosti življenja!* To bi značilo predati se upravo onome što pobesnele uvažene matere žele od nas.

„Lovci žele našu snagu“, reče Odreida podigavši pogled prema kam-očima na tavanici. *Poput drevnih divljaka koji su jeli srca svojih neprijatelja. Pa... daćemo im nešto da pojedu, svakako! I tek kad bude kasno, shvatiće da je to preveliki zalogaj za njih!*

Izuzev u uvodnoj nastavi prilagođenoj akolitkinjama i kandidatkinjama, sestrinstvo nije pridavalo naročit značaj poslovicama, no Odreida je imala svoju ličnu izreku: *Neko mora da ore.* Osmehnula se samoj sebi vrativši se, okrepljena, poslu. Ova prostorija i ovo sestrinstvo bili su njena bašta, gde je trebalo ukloniti korov i zasaditi seme. *I dodati đubrivo. Ne sme se zaboraviti đubrivo.*

Kad sam krenuo da povedem čovečanstvo duž Zlatne staze, obećao sam ljudima nauk koji će i njihove kosti upamtiti. Poznato mi je duboko ustrojstvo koje ljudi poriču rečima čak i onda kad ga delanjem potvrđuju. Kažu da tragaju za sigurnošću i spokojem, stanjem koje zovu mir. Čak i dok to izgovaraju, stvaraju seme meteža i nasilja.

Leto II, bogocar

Ona me, dakle, zove Kraljica Paukova!

Velika uvažena mater zaveli se u glomaznu fotelju visoko na podijumu. Njene sparušene grudi zatresoše se od prigušenog smeha. *Ona zna šta će se dogoditi kada upadne u moju mrežu! Isisaću joj i poslednju kap krvi – eto šta će se dogoditi.*

Bila je to majušna žena neupadljivih crta lica na kojem su se mišići nervozno grčili. Ona baci pogled na pod svoje dvorane za prijem prekriven žutim pločicama obasjanim sunčevom svetlošću. Na njemu je ničice ležala jedna časna majka benegeseritkinja vezana šiga-žicom. Zarobljenica nije pokazivala ni najmanji nagoveštaj želje za borbom. Šiga-žica bila je izvrsno sredstvo za ovu svrhu. *Odsekla bi joj ruke da nešto pokuša!*

Prostorija u kojoj je sedela odgovarala je velikoj uvaženoj materi i zbog svojih razmera i zbog činjenice da je bila uskraćena drugima. U obliku kvadrata, čije su ivice merile tri stotine metara, bila je sagrađena za održavanje skupova Esnafovih navigatora ovde na Raskršću; svaki navigator u svom čudovišnom rezervoaru. Zarobljenica na žutom podu delovala je kao moljac izgubljen u tom neizmernom prostranstvu.

Ova slabotinja ispoljila je previše ushićenja saopštavajući mi kako me njena takozvana vrhovna naziva!

Pa ipak, jutro je bilo divno, pomisli velika uvažena mater – sa izuzetkom saznanja da ove veštice nije vredelo mučiti i podvrgavati mentalnim ispitivanjima. Kako možeš da mučiš nekoga ko u svakom trenutku može da se odluči da umre? A i činile su to! Poznavale su, takođe, načine prevazilaženja bola. Vrlo su vešte bile te primitivke.

Bila je, takođe, napunjena šerom. Telo u koje je ubrizgana ta prokleta droga propadalo je do te mere da se nikakva vrsta ispitivanja nije mogla primeniti na odgovarajući način.

Velika uvažena mater dade znak jednoj pomoćnici. Ova gurnu nogom opruženu časnu majku, a na sledeći mig popusti stegu šiga-žice, što je nesrećnici omogućavalo minimalne kretnje.

„Kako ti je ime, dete?“, upita velika uvažena mater. Glas joj starački suvo zastruga, noseći prizvuk lažne dobrodušnosti.

„Zovem se Sabanda.“ Glas je bio zvonak i mladalački, još nepomućen bolovima ispitivanja.

„Da li bi želela da vidiš kako lovimo slabe muškarce i potčinjavamo ih?“, upita velika uvažena mater.

Sabanda je znala ispravan odgovor na to pitanje. Upozorili su ih. „Pre bih umrla“, rekla je mirno, netremice gledajući u to staračko lice boje osušenog korena ostavljenog predugo na suncu. Te čudne narandžaste mrlje u staričinim očima – znak besa, kako su joj rekle prokuratorke.

Poširoka zlatnocrvena odora s figurama crnog zmaja na spoljnoj strani i crveni kombinezon ispod nje samo su naglašavali žgoljavo telo.

Velika uvažena mater ne promeni izraz lica ni pri pomisli koja joj se uvek iznova vraćala kad su posredi bile ove veštice: *Proklete bile!* „Kakav je bio tvoj zadatak na onoj prljavoj maloj planeti na kojoj smo te zarobili?“

„Podučavala sam mlade.“

„Bojim se da nijedna od tih mladih nije više među živima.“ *Zašto se sada osmehuje? Da bi me uvredila! Eto zašto!*